МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра початкової та дошкільної освіти

Затверджено
На засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2020 р.)

Завідувач кафедри_____проф. Мачинська Н.І.

Силабус з навчальної дисципліни «Культура наукової мови», що викладається в межах ОПП 013 Початкова освіта другого (магістерського)/ рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності 013 Початкова освіта

Львів 2020 р.

Назва дисципліни	Культура наукової мови
Адреса викладання дисципліни	Туган-Барановського, 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра початкової та дошкільної освіти
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта / Педагогіка 013 Початкова освіта
Викладачі дисципліни	Стахів Марія Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти
Контактна інформація викладачів	**oleksijivna@ukr.net** **mariya.stakhiv@lnu.edu.ua** **https://pedagogy.lnu.edu.ua/employee/stahiv-mariya-oleksijivna**
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щосереди, 14:00-16:00 год. (ауд. 46) Можливі он-лайн консультації через Skype або шляхом спілкування за допомогою електронної пошти.
Сторінка курсу	**https://pedagogy.lnu.edu.ua/employee/stahiv-mariya-oleksijivna**
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Культура наукової мови» тісно пов'язана з курсами «Сучасна українська мова», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», допомагає студентам усвідомити мовностилістичні технології роботи з науковими текстами на фахових дисциплінах і посідає важливе місце в професійній підготовці майбутнього фахівця. Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб зрозуміти науковий стиль як важливу форму втілення наукової інформації, функційне навантаження конкретних терміносистем. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є культура писемної й усної наукової мови. **Міждисциплінарні зв'язки.** Навчальна дисципліна «Культура наукової мови» тісно пов'язана з курсами «Сучасна українська мова», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», допомагає студентам усвідомити мовностилістичні технології роботи з науковими текстами на фахових дисциплінах і посідає важливе місце в професійній підготовці майбутнього фахівця. Тому у курсі представлено як огляд концепцій розвитку та формування української наукової мови, так і процесів та інструментів, які потрібні для її повноцінного функціонування. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: **Змістовий модуль 1.** Наукова мова як комунікативний феномен. **Змістовий модуль 2.** Комунікативно-прагматична специфіка наукових текстів.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Культура наукової мови» є вибірковою дисципліною з спеціальності 013 Початкова освіта (галузь знань 01 Освіта / Педагогіка) для освітньої програми Магістр початкової освіти, яка

	викладається в II семестрі в обсязі 3 кредитів (90 годин) (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Мета вивчення нормативної дисципліни «Культура наукової мови»: розширити знання студентів про культуру української наукової мови, мовні засоби наукового тексту; допомогти здобувачам вищої освіти оволодіти важливими процедурами сучасних наукових досліджень, розвинути потребу в нормативному використанні засобів наукової мови для успішної презентації результатів наукової діяльності, зокрема магістерського дослідження.

Література для вивчення дисципліни	Основна
	2. Семеног О.М. Культура наукової української мови. – К., 2010.
	3. Додаткова
	Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К., 2004.
	  Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довідник. – Львів, 2005.
	  Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови // Українська термінологія і сучасність. Вип.IV. – К., 2001. – С. 11 - 14.
	  Жайворонок В.В. та ін. Українська мова в професійній діяльності: Навч. посібник. – К., 2006.
	  Зарицький М.С. Актуальні проблеми українського термінознавства: Підручник. – К., 2004.
	  Кочерга О. Деякі міркування про шляхи і манівці розвитку української наукової термінології // Сучасність.1994, – № 399–400. – С. 173–182.
	  Культура мовлення вчителя-словесника. – Луганськ, 2007.
	  Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Стилістика української мови: Підручник. – К., 2003.
	  Микитюк О.Р. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки. Навчальний посібник. – Львів, 2014.
	  Михайлова О.Г., Сидоренко А.А., Сухопар В.Ф. Українське наукове мовлення.Лексичні та граматичні особливості: Навч. посібник. – Харків, 2000.
	  Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект. – К., 1997.
	  Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови. Навч. посібник.–– К., 2006;
	  Основи наукового мовлення. Навч. посібник. – Черкаси, 2005;
	Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство. Підручник. – Львів, 2004.
	Селігей П. Світло і тіні наукового стилю. – К., 2016.
	Струганець Л. Д,инаміка лексичних норм української літературної мови ХХ ст. – Тернопіль, 2002.
	Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О.Сербенська, З Терлак. – К., 2004.
	Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. – Тернопіль, 2000.
	Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду. За ред. Лариси

	Масенко. – К, 2005. Українська термінологія і сучасність. Збірник наукових праць. – Вип. VI. – 2005; вип. VIII. – 2009. Ярема Степан. На теми української наукової мови. – Львів, 2002.
Обсяг курсу	**32** години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми після завершення курсу студенти повинні: ***знати*:** - науковий стиль як важливу форму втілення наукової інформації, функційне навантаження конкретних терміносистем; - специфічні риси писемної та усної форм наукового стилю української літературної мови, основні жанрові різновиди наукового стилю, традиційні стильові ознаки української наукової мови, короткі відомості з історії становлення і розвитку наукового стилю української мови; - правила побудови і культури читання наукового тексту, особливості конспектування, анотування, реферування наукових джерел; - основи й техніки наукового редагування, саморедагування, перекладання наукових праць; - мовностилістичні ресурси української літературної мови; - основні засоби кодифікації (словники, довідники), правила складання відгуків і рецензій на наукові роботи; ***уміти***: - трансформувати створений автором писемний науковий текст у його усно-інформативний різновид, пристосований до сприймання в аудиторії; - використовувати основні засоби кодифікації (словники, довідники), створювати нормативні наукові тексти зі спеціальності, складати відгуки і рецензії на наукові роботи, правильно вживати й оформлювати цитати. - працювати з навчальною, навчально–методичною, науковою, довідниковою літературою; - читати і сприймати науковий текст; виділяти головну і другорядну інформацію; - аналізувати тексти наукового стилю різних жанрів; - володіти нормами мовного оформлення наукових текстів різних жанрів; - створювати і редагувати текст наукової роботи згідно з вимогами наукового стилю, в тому числі з використанням інформаційних технологій; - володіти культурою усного виступу, брати участь у науковій дискусії, полеміці, суперечці.
Ключові слова	Комунікативна компетентність, культура наукової мови, лінгвістична терміносистема, структура наукового тексту, мовні кліше.
Формат курсу	Очний /заочний

Теми	Подано у формі СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	**залік в кінці семестру** **Тестовий**
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з філологічних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату української наукової мови, розуміння джерел _____
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	– пояснювально-ілюстративний; – репродуктивний; – проблемний; – частково-пошуковий (евристичний); – дослідницький; наочні; – словесні; практичні; інтерактивні методи: метод проектів, метод ПРЕС; комунікативні. А також: Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки), дискусія Тьюторський супровід, націлений на реалізацію принципу індивідуалізації в освіті, сприяє найбільш повному розкриттю особистісного потенціалу студента за умови встановлення суб'єктних відносин, в яких кожна сторона бере на себе відповідальність за свій вибір.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання інформаційно-комунікаційних технологій, використання загальноуніверситетської системи Moodle
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/самостійні тощо : 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів -25. • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 25. • залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів = 100. **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються активність студента під час практичного заняття; Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку чи	Зразок залікового тестового завдання ВАРІАНТ № __

екзамену.	1. Культура наукової мови – це: 1. Нормативне застосування наукової мови в усній і писемній, діалогічній і монологічній формах, високий рівень мовно комунікативної культури. 2. Нормативне застосування наукової мови в усній монологічній формі, високий рівень мовно комунікативної культури. 3. Нормативне застосування наукової мови в писемній діалогічній формі, високий рівень мовно комунікативної культури. 4. Нормативне застосування наукової мови в писемній, діалогічній і монологічній формах, високий рівень мовно комунікативної культури. 2. До малих жанрів наукового мовлення належать: 1. Монографія, дисертація, рецензії, тези, науково- технічні огляди, звіти. 2. Дисертації, енциклопедії, монографії, довідники, навчальні посібники. 3. Наукові статті, реферати, анотації, тези, огляди, рецензії. 4. Дипломні, магістерські роботи, конспекти, реферати, анотації, рецензії. 3. Залежно від ступеня ознайомлення з інформацією виокремлюють такі різновиди читання: 1. Переглядове, ознайомлювальне**,** поглиблене, аналітико-критичне (творче). 2. Швидке, виразне, якісне. 3. Ланцюжкове, вибіркове, комплексне. 4. Переглядове, ознайомлювальне, вибіркове. 4. Цитування, перефразування, заміщення або заміна фрагмента тексту чи його частини, опущення без спотворення смислового змісту тексту, суміщення – це: 1. Елементи мовного оформлення дисертації. 2. Елементи мовного оформлення реферату. 3. Елементи мовного оформлення монографії. 4. Елементи мовного оформлення магістерської роботи. 5. Для оформлення пункту «*новизна*» використовуються такі мовні засоби: 1. Вивчити, дослідити, описати, розглянути, визначити, обґрунтувати, виявити, перевірити, довести. 2. Доповнено, уточнено, узагальнено, систематизовано, класифіковано, проілюстровано, обґрунтовано, унаочнено, уперше одержано, удосконалено. 3. Це забезпечує такі основні можливості, ефективне застосування, дає змогу підвищити надійність, успішно використовувати, експерименти показали високу надійність. 4. Пропонована стаття подає, тема статті становить значний інтерес, автор зупиняється на таких проблемах, у статті узагальнюється досвід. 6. У котрому рядку правильно вказані принципи побудови наукових доповідей? 1. Ціннісний, світоглядний, культурологічний, особистісний,

	пізнавальний, поведінковий компоненти. 2. Принцип стислості, компактності, принцип послідовності, принцип цілеспрямованості, принцип нарощування зусилля, принцип результативності. 3. Принцип цілеспрямованості, принцип нарощування зусилля, мовна майстерність, мовні та інтелектуальні здібності. 4. Принцип стислості, компактності, індивідуалізації, мовної майстерності. 7. Складають план виступу, визначають проблеми дискусійного характеру, добирають фактичний матеріал, прогнозують можливі запитання слухачів і відповіді на них на етапі: 1. Меморії. 2. Диспозиції. 3. Інтенції. 4. Елокуції. 8. Для «*обґрунтування»* використовуються такі мовні формули: 1. У роботі описано, запропоновано, є можливість, перевага цих моделей у тому, експерименти підтверджують. 2. Це забезпечує такі основні можливості, ефективне застосування, дає змогу підвищити надійність, успішно використовувати, експерименти показали високу надійність. 3. Актуальною залишається проблема, більшість публікацій стосується, ніде не порушується питання про, привертає увагу той факт, найбільша складність полягає в тому, назріла необхідність, пропонується новий підхід, метою розробки є. 4. Особливо важливо вказати, що…, розгляньмо приклад…, перейдімо до питання.

Схема курсу

Тижні	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год
1	Т1. Філософія і прагматика наукової мови. Науковий стиль української мови. План 1. Об'єкт і предмет культури української наукової мови. Основні функції наукового стилю. 2. Підстилі наукового стилю та їх характеристика. 3. Традиційні стильові ознаки наукової мови.	*Лекція 2 год*	Ф.Бацевич. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с. Вількова Т.Т. Культура наукової мови: навчально-методичний комплекс дисципліни. –Тернопіль,2015. Шкіцька І.Ю. Основи академічної доброчесності: навч.-метод. посібник для студ. вищих навч. закладів / І.Ю.Шкіцька. — Тернопіль: ТНЕУ, 2018. - 64 с. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч.посіб. / О. М. Семеног. –К.: Видавничий центр "Академія", 2010. –216 с.	Аналіз наук. тексту Пошукові завдання, запитання
2	Т1. Наукова мовна культура – основа	*Практичне 2 год.*		Створення

	професійної діяльності дослідника			наук. тексту Мовно-стилістичний аналіз наукового тексту
3	Т2. Композиція писемного наукового тексту. Види і специфіка жанрів наукового стилю. План 1. Поняття композиції в науковому тексті. 2. Інформативний центр наукового тексту. 3. Наукова рецензія і науковий відгук.	*Лекція 2 год.*	Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008.– 428с. – С.314–330. Селегій П.О. Науковий стиль української мови: ресурси оновлення // Мовознавство. – 2006. – № 2-3. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник /О.М.Семеног. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 216с. **Інтернет-ресурси** Класифікація нормативних документів України.– Режим доступу: http://document.org.ua/docs/class.php10.Україномовний сайт про сучасну українську мову. –Режим доступу: http://www.geocities.com/ukrexlibris/11.Сайт Українського мовно-інформаційного фонду: http://www.ulif.org.ua12.Культура мови: http://www.kultura-mowy.wikidot.com **Євграфова А.** Заголовок як актуалізатор текстової інформації // Електронна бібліотека Інституту журналістики. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <htpp://wwwjom.uuv.ki ev.ua>. - Загол. з екрану. - Мова укр. 19.03.2020	
4	Т2. Структурні елементи наукового тексту. Наукова стаття та наукова рецензія і вимоги до їх написання.	*Практичне 2 год.*		редагування текстів Проблемні завдання, запитання
5	Т3. Мовні засоби української наукової мови. План 1. Наукова термінологія. 2.Доцільність/недоцільність використання іншомовної лексики.	*Лекція 2 год.*	Нормативно-правові акти, стандарти, програми 1. ДСТУ 3008 –95. Державний стандарт України. Документація. Звіти в сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення : - К.: Держстандарт України, 1995. –36с. 2. ДСТУ8302-2015. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила скла-дання. –К.: Держспоживстандарт України, 2015. –48 с.	
6	Т3. Мовне оформлення наукового тексту.	*Практичне 2 год.* Усні відповіді		Самостійне створення наукового тексту
7	Т3. Лексико-фразеологічні та граматико-синтаксичні особливості писемного	*Лекція 2 год.*	Ф.Бацевич. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с. Семеног О. М. Культура наукової української	

	наукового мовлення. План 1. Лексика та фразеологія наукового стилю. 2. Синтаксис наукового мовлення. 3. Форми передачі чужої мови.		мови: навч. посібник /О.М.Семеног. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 216с. Стахів М.О. Український комунікативний етикет (Гендерні особливості спілкування): Навч.-метод. посіб. – К.: Знання, 2008. – С. 29-33. **Інтернет-ресурси** Україномовний сайт про сучасну українську мову. –Режим доступу: http://www.geocities.com/ukrexlibris/ Культура мови: http://www.kultura-mowy.wikidot.com	
8	Т3. Редагування наукового тексту. **Контроль змістового модуля 1**	*Практичне 2 год.*		Редагування Виконання тестових завдань
9	*Т4. Культура читання наукового тексту. Компресія наукового тексту.* *План* *1. Професійне читання наукового тексту.* *2. Компресія наукового тексту.* *3. Операційна обробка наукового тексту.*	*Лекція 2 год.*	Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник /О.М.Семеног. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 216с. **Голуб Н.Б.** Риторика у вищій школі: монографія / Національний педагогічний ун-т ім. Михайла Драгоманова. — Черкаси : Брама-Україна, 2008. — 400с.	
10	ТТ4. Анотування та реферування наукового джерела	*Практичне 2 год.*		Усні відповіді
11	*Т5.* Культура усної наукової комунікації: виступ, доповідь, комп'ютерна презентація. План 1. Комунікативно-логічна побудова усної наукової доповіді. *2. Комунікативне завдання адресата при сприйнятті електронного тексту.*	*Лекція 2 год.*	Ф.Бацевич. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник /О.М.Семеног. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 216с. Стахів М.О. Український комунікативний етикет (Гендерні особливості спілкування): Навч.-метод. посіб. – К.: Знання, 2008. – С. 29-33. **Інтернет-ресурси** Україномовний сайт про сучасну українську мову. –Режим доступу: http://www.geocities.com/ukrexlibris/ Культура мови: http://www.kultura-mowy.wikidot.com	
12	Т5. Мовні і позамовні компоненти наукового спілкування. Етикет публічного захисту наукової роботи.	*Практичне 2 год.*		Презентація виступу
13	*Т6.* Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії, полеміці. План 1. Диспут як засіб вияву культури наукової мови.	*Лекція 2 год.*	Ф.Бацевич. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник /О.М.Семеног. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 216с. Стахів М.О. Український комунікативний	

	2. Монологічне та діалогічне мовлення.		етикет (Гендерні особливості спілкування): Навч.-метод. посіб. – К.: Знання, 2008. – С. 29-33. **Інтернет-ресурси** Україномовний сайт про сучасну українську мову. –Режим доступу: http://www.geocities.com/ukrexlibris/ Культура мови: http://www.kultura-mowy.wikidot.com	
14	Т6. Культура аудіювання наукового тексту.	*Практичне 2 год.*		Редагування тексту
15	6. Комунікативні девіації та шляхи їх усунення в науковому спілкуванні. План 1. Специфіка стратегій і тактик міжкультурного і міжособистісного спілкування. 2. типологія комунікативних невдач.	*Лекція 2 год.*	**Ф.Бацевич.** Основи комунікативної лінгвістики: підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с. – **С. 251–271.** Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник /О.М.Семеног. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 216с **Голуб Н.Б.** Риторика у вищій школі: монографія / Національний педагогічний ун-т ім. Михайла Драгоманова. — Черкаси : Брама-Україна, 2008. — 400с. **Зелінська Н. В.** Сучасний науковий дискурс: парадокси розвитку // Вісник Київськ. Міжн. ун-ту. - 2004. - Вип. 3. - С. 13-25. **Онуфрієнко Г.С.** Науковий стиль української мови: Навч. посіб. - К.: "Центр навчальної літератури", 2006.- 312с.	
16	Т6. Особливості міжкультурної наукової комунікації. Власне українська та іншомовна термінологія. **Контроль змістового модуля 2.**	*Практичне 2 год.*		Розв'язування тестових завдань